

ADATTÁR.

Adalékok Montenegró magyar könyvészetéhez.

Az 1925/26-i tanév első felében a budapesti egyetemen kollégiumot tartottam a montenegrói kérdéstről. Elmerülve Európa egyik legkisebb, de legrégebb államának dicső multjába, áttanulmányozva a vele foglalkozó irodalom nagy részét, mint volt könyvtárosban önkénytelenül is fel-támadt bennem a gondolat, hogy megpróbáljam összeszedni mindazt, amit nálunk Montenegróról írtak. Az eredmény meglepett: a magyar irodalom e téren is gazdagabb, mint hinnők. Közvetlen érintkezésben ezeréves történelmünk alatt alig egy párszor voltunk Montenegróval. De a magyar szellemet valami vonzotta a kis balkáni államhoz. A magyar történelem évszázadok óta nem egyéb, mint szakadatlan küzdelem a szabadságért: ugyanez a montenegrói történelem jellege is. Az arányok, a bel- és külpolitikai helyzet, nemzeti kultúra merőben mások, de a szabadság lángoló szeretete mindkét nemzetnél azonos.

Montenegrót sokan elmaradt kis országnak tartják. Ezzel szemben áll az, hogy Montenegró az egyetlen ország a Balkánon, melynek állami élete 1918-ig soha meg nem szakadt, Montenegróban állott az első szerb nyomda, Montenegró adta a szerb irodalom legnagyobb költőjét is, PETROVIĆ-NJEGOŠ II. PÉTER püspökfejedelem személyében. A török uralom Montenegrót nem süllyesztette paraszt sorba, mint Szerbiát, hanem a kis ország félezer év szakadatlan szívós, véres küzdelmével «a szent keresztért és az arany szabadságért» átmentette a jelenbe történeti hagyományait, ősi állami és társadalmi berendezését.

Montenegró könyvészetével már többen foglalkoztak. Mellőzve az egészen kezdetleges kísérleteket, az úttörés érdeme VALENTINELLI-t illeti (*Bibliografia della Dalmazia e del Montenegro*. Zagreb 1855, ehhez *Supplementi* u. o. 1862). Az ő nyomaiba lépett nagyobb készütséggel a jeles montenegrói történetirő DRAGOVIĆ Marko (*Pokušaj za bibliografiju o Crnoj Gori*. Cetinje 1892). A legújabb montenegrói könyvészetet a kis állam utolsó külügyminisztere, ŠOĆ Péter, adta. Ez a munka azonban csak a külföldi szakirodalmat öleli fel (Dr. P. CHOTCH:

Bibliografia del Montenegro. Napoli 1924). Mindezek és más jelentéktelenebb munkák azonban csak egyetlen magyar nyelvű művet ismernek (Darvai Móric) és magyar szerzőtől idegen nyelven megjelent dolgozatot is csak elvétve. Ezért nem lesz talán felesleges külön foglalkoznunk Montenegró magyar könyvészetével.

Az alábbi összeállítás iparkodik felölelni mindazt, amit Montenegróról magyar nyelven írtak, ami, tekintet nélkül a szerzőre és nemzetiségére, a Trianon-előtti Magyarországon — Horvát-Szlavonországok nélkül — adatott ki és ami külföldön magyar szerzőtől megjelent. Egy pillanatig sem hiszem azt, hogy jegyzékem teljes. Bármily fáradsággal néztem is át a fővárosi közkönyvtárak anyagát, lapoztam át a folyóiratok százait, nem férhettem mindenhez hozzá és nem nézhettem át a napilapok áttekinthetetlen tömegét. Azonban Montenegró első magyar bibliografiája talán így sem lesz egészen használhatatlan munka. A bibliografia használhatóságát véltem növelni azzal, hogy a felsorolt munkák majdnem mindegyikéhez pár szónyi bíráló, vagy tájékoztató megjegyzést is fűztem. Az összeállítás elsősorban a magyar közönségnek szól, ezért fordítom le zárjelben a szerb nyelvű munkák címét. Hogy viszont az idegen kutató is használhassa a bibliografiát, a számukra legkevésbé hozzáférhető magyar munkákhoz, gondolatjel után, német nyelvű megjegyzéseket is fűzök, melyek többnyire nem egyszerű fordításai a magyar megjegyzéseknek. A szerbnyelvű munkák címét horvát átírásban közlöm nyomdatechnikai okokból.

A bibliografiában összesen 308 munka szerepel. Ezek nyelvek szerint a következőképen oszlanak meg:

magyar nyelvű... ..	131	latin nyelvű	4
« « német kivonattal	1	német «	15
« « francia «	1	olasz «	2
magyar- és német nyelvű ...	2	francia «	5
magyar- és francia « ...	1	tót «	2
szerb nyelvű	144		

A felsorolt munkák közül önállóan jelent meg 103, a többi folyóiratban vagy lapban kiadott cikk, melyek közül azonban több különlenyomatként is megjelent. Ahol tudomásom van ilyen különlenyomatról, ott megemlítem. Verses közülük 33, a többi prózai; még pedig szépprózai 6, tudományosnak mondható 92, tudományos bírálat 50, a többi általános vagy útleírás, népszerűsítő vagy politikai cikk.

Ami a munkák értékét illeti, nagyrészüik efemer becsű, népszerűsítő munka, sokszor másod-, harmadkézből vett adatokkal és alapos tévedésekkel. Azonban, mind a szerb, mind a magyar szerzőktől származó munkák között komoly értékek akadnak. Legyen szabad a szerbek közül elsősorban PETROVIĆ-NJEGOŠ II. PÉTER főművének a *Gorski vijenac*-nak sok magyarországi kiadására utalnunk és arra a sok értékes tanulmányra, mely róla az előbb Budán, utóbb Újvidéken megjelent szerb tudományos folyóiratban a *Letopis Matice Srpske*ben olvasható. Ez a folyóirat egész sereg más alapvető tanulmányt is hozott Montegróról a két DRAGOVIĆ, DREKALOVIĆ, RADONIĆ és mások tollából. Értékesek a szintén Magyarországon megjelent MEDAKOVIĆ-féle történeti és TOMIĆ-féle politikai munkák is. A magyar szerzők közül utalok THALLÓCZY történeti, INKEY és NOPCSA földrajzi, BODÓ, KARG, NÉMETH Lajos hadtörténeti műveire. Ide sorozhatjuk a horvát, de magyar kultúrától átítatott, ŠUFFLAY dolgozatait is, melyek közül azonban csak a Magyarországon megjelenteket vettem fel. Még az útleírások között is van több tartalmas, mint MAUKS Károlyé és WOLFNER Pálé és a politikai cikkek között is akad egy gyöngyszem gr. ANDRÁSSY Gyulától. Szóval a magyar szellemnek a tőle látszólag oly távoleső Montegróról is volt mondanivalója, e téren is álljuk a versenyt a nyugati nagy nemzetekkel. Aki türelemmel átnézi az alábbi jegyzéket, meggyőződhetik róla, hogy ez az állítás nem túlzás.

ADAMOVIĆ Lujo I. Valentini E.

ADORJÁN Andor: A balkáni helyzet. Magy. Figy. 1914. III. k. 85—105. l.

Szerbia és Montegró uniójáról 87—88. l. — Über die Union Serbiens und Montenegros.

AKCIÓJA. A francia flotta és Montegró — a Bocche di Cattaro ellen.

A tenger. 1915. évf. 76—79. l.

Olasz lapvélemények, melyek szerint a Bocche a tengerről nem foglalható el. — Die Aktion der französischen und der montenegrinischen Flotte gegen die Bocche.

ANAKREON I. Medić Moje.

ANDRASOWSKY József: Hayek A. Beitrag zur Kenntnis der Flora des albanisch-montenegrinischen Grenzgebietes. Wien, 1917. c. művének ismertetése. Turán, 1918. évf. 410. l.

Besprechung.

ANDRÁSSY Gyula (idősb) gróf I. Wertheimer Ede.

ANDRÁSSY Julius, Graf: Die möglichen Folgen der montenegrinischen Kapitulation, Kelet Népe. 1916. évf. I. sz. 11—12. l.

Nagy elismeréssel szól Miklós király személyiségéről és Montenegró számára enyhe békefeltételeket kíván. — Der Verfasser verlangt milde Friedensbedingungen für Montenegro.

ANDRIĆ Aleksandar: Odziv o crnogorskoj istoriji M. Medakovića (Visszhang M. Medaković montenegrói történelmére). Vojvodjanka, 1851. évf. I. szám.

Medaković Milorad *Povjesnica Crne Gore* 1850. c. művének bírálata.

ANDRIĆ Sándor: A montenegrói fejedelemség története, fordította KUNOS Gyula. (Szabó Ferenc-féle Történeti Nép- és Földrajzi Könyvtár XXIII.) Nagybecskerek, 1890. XII. 153. 3. l. 8°.

A német eredeti 1853-ban jelent meg. Gyenge mű gyenge fordítása. — Übersetzung des bekannten Werkes.

ASCHERSON P. — Kanitz A.: Catalogus cormophytarum et anthophytarum Serbiae, Bosniae, Hercegovinae, Montis Scodri etc. Claudiopoli 1877. 108. l. 8°.

(BAJZA József): A montenegrói kérdés. Magyar Külpolitika 1921. márc. 13-i szám.

A kérdés rövid összefoglalása Miklós király halála alkalmából. — Kurze Geschichte der montenegrinischen Frage anlässlich des Todes des Königs Nikolaus.

BAJZA József: Miklós montenegrói király. Uj Magyar Szemle. 1921. május, 196—200. l. Nekrológ.

(BAJZA József): A montenegrói kérdés. Magyar Külpolitika 1921. nov. 12-i szám.

A kérdés újabb fejleményei Miklós király halála óta. — Die montenegrinische Frage nach dem Tode des Königs Nikolaus.

(BAJZA József): A délszláv sajtó. Magyar Külpolitika 1923. évf. cikksorozat. A montenegrói sajtóról a márc. 4-i számban.

Die montenegrinische Presse.

(BAJZA József): A montenegrói kérdés. Magyar Külpolitika 1926. jan. 16-i szám.

Plamenac behódolása, vita az 1916-i kapituláció körül. — Plamenac in Belgrad, Debatte über die Kapitulation Montenegros.

BALANYI György: A Balkán-probléma fejlődése. Budapest, 1920. 382 l. 8°.

Montenegróról l. különösen 16., 58., 93—94., 111—112., 291., 303., 311—323. lapokat. — Die Entwicklung des Balkan-Problems.

- BALCANICUS**: Az új balkáni elhelyezkedés. Magy. Figy. 1913. III. k. 479—483. l.
 Balcanicus = Németh József. Montenegro várható új határaitól 481—482. l.
 — Die wahrscheinlichen Grenzen Montenegros nach dem Balkan-Kriege.
- BALCANICUS**: Balkáni fenyegetések és remények. Magy. Figy. 1914. I. 404—407. l.
 Balcanicus = Németh József. — Drohungen gegen die Monarchie und Hoffnungen am Balkan.
- BALKÁNJARÓ**: Az albán felkelés okai. Kelet Népe. 1913. évf. 401—404. l.
 Balkánjáró = Szegh Dezső. — Ursachen des albanesischen Aufstandes.
- BALKÁNSZÖVETSÉG**: A — és Magyarország. Irták Gárdonyi Albert, Sze­menyei Kornél, Schneider Sándor, Csetényi József, Gerster Béla. Budapest, 1913. 71 l. 8°.
 Montegróról 14., 56. l. — Der Balkanbund und Ungarn.
- BALKÁNSZÖVETSÉG**: A — és Magyarország 1913. c. mű ismertetése. Letopis. 1913. évf. 449—451. l.
 A könyvet igen gyengének tartja. Az ismertető jegye M. M.
- BALŠIĆ-HÁZ** l. Gelcich Giuseppe, Wertner Mór.
- B(ÁTKY) Zs(igmond)**: Montenegro jövője. Külügy-Hadügy. 1916. évf. febr. 6-i szám.
 Gazdasági okokból a Monarchiára kell támaszkodnia. — Aus wirtschaftl. Gründen muss sich Montenegro in der Zukunft an die Monarchie anlehnen.
- B(ÁTKY) Zs(igmond)**: Montenegro gazdasági viszonyai. Földr. Közl. 1916. évf. 349—350. l.
 Wirtschaftliche Verhältnisse in Montenegro.
- B(ERECZ) S(ándor)**: Strausz Adolf A Balkán-félsziget. 1888. c. művének ismertetése. Földr. Közl. 1888. évf. 345—349. l.
 Besprechung, siehe Strausz.
- BERNÁTH** István l. Szerződés.
- BODÓ** János: Montegróiak a balkáni háborúban. Budapest, é. n. (1914?) 37, 2. l. 8°.
 Hadtörténeti tanulmány. — Kriegsgeschichtliche Studie über Montenegro im Balkankriege.
- BOGIŠIĆ** Baltazar l. Esküformája, Miladinović Žarko.
- Boj kod Skadra**. Nove ratne pesme (A scutarii csata. Új harci versek). Novi Sad (Ujvidék), 1913. 27 l. 8°.
 A balkáni háború ez epizódjáról népdalok.
- BOMBÁZÁSA**. Antivari — A tenger. 1915. évf. 119. l.
 Die Bombardierung von Antivari.

BOROČKI V.: Crnogorci i njiovi sosedi (A montenegróiak és szomszédai). Letopis, 80. k. 51—62. l.

Általános leírás.

BOŠKOVIĆ Stojan I. Levičnig H.

BOSNYÁK Géza I. Vitája.

ČAKRA Emil: Dan i noć na Lovčenu (Egy nap és egy éj a Lovćenen).

Letopis, 99. k. 94—115. l.

Utirajz 1858-ból.

CAR Marko: Gorski vijenac. Peto izdanje s komentarom Milana Rešetara (A hegyek koszorúja. Ötödik kiadás, Rešetar Milán magyarázatával).

Biograd, 1909. c. mű ismertetése. Letopis, 256. k. 80—82. l.

CAR Marko I. Čorović Vladimír.

ČENGIĆ Smail-aga I. Crnogorac, Mazsuranics Iván, Smrt.

CERNOJEVIĆ Iva — i Mehmet sultan (Crnojević Ivo és Mehmed szultán). Letopis, 61. k. 148—150. l.

Népvers, állítólag 1461-ből.

CETTIGNE. Magyarország és a Nagyvilág. 1869. évf. 559. l.

Leírás. — Beschreibung.

CH(OLNOKY) J(enő): Havass Rezső: Dalmácia, különösen a Bocche di Cattaró közgazdasági jelentősége, valamint a Montenegróban és Albániában kínálkozó ipari és kereskedelmi előnyök. Budapest, 1905. c. művének ismertetése. Földr. Közl. 1905. évf. 384—386. l.

Besprechung, siehe Havass.

ČOJKOVIĆ Čubro: Pjevanija Cernogorska i Hercegovačka (Montenegrói és hercegovinai énekek). Budim (Buda), 1833. 160 l. 8°.

Čojković Čubro MILUTINOVIĆ Sima (1793—1847) híres szerb költő álneve.

ČOJKOVIĆ Čubro Pjevanija 1833. c. művének ismertetése. Letopis, 35. k. 159—160. l.

COMMERCE Le — du pyrèthre au Monténégro. Revue d'Orient. 1897. évf. 143. l.

CORA Guido: Nel Montenegro, Roma, 1901. c. művének rövid ismertetése. Földr. Közl. 1901. évf. 147. l.

Besprechung.

ČOROVIĆ Vladimír: Vuletić Savo Naši ljudi (Embereink). Cetinje, 1910. c. montenegrói novellás kötet ismertetése. Letopis, 272. k. 64—68. l.

ČOROVIĆ Vladimír: Gorski vijenac. Šesto izdanje s komentarom Milana Rešetara (A hegyek koszorúja. Hatodik kiadás Rešetar Milán magyarázatával) c. Beograd, 1912-ben megjelent munka ismertetése. Letopis, 1913. évf. 89—92. l.

Magyar Könyvszemle. 1926. III—IV. füzet.

ČOROVIĆ Vladimir: Gorski vijenac (A hegyek koszorúja). Cetinje, 1913.
és CAR Marko: Gorski vijenac. Kotor (Cattaro), 1913. c. műveknek
ismertetése. Letopis, 1913. évf. 440—441. l.

CRNA GORA. Kako stoji — ? (Hogyan áll Montenegro?). Letopis, 109. k.
305—307. l.

Montenegro leírása a Sundečić Jovan szerkesztésében Cetinjében meg-
jelent Orlić (Kis sas) évkönyv adatai szerint.

CRNOGORAC, ilustrovani kalendar (A montenegrói, képes naptár). Velika-
Kikinda (Nagykikinda), 1906. naptári rész + 45 l. + hirdetések. 1909.
ugyanúgy, 1910. ugyanúgy, 1911. ugyanúgy, 1914. ugyanúgy. 8°.

1906., 1909. és 1910-ben prózai hazafias és leíró cikkek, 1911-ben versek is.

CRNOGORAC. (A montenegrói) Kalendar (Naptár) 1906. naptári rész +
48 l. + hirdetések, 1907. ugyanígy, 1910. naptári rész + 40 l.
1911. naptári rész + 48 l., 1912. ugyanígy, 1914. ugyanígy. Novi
Sad (Ujvidék). 8°.

A naptárak olvasmányi része vers. 1910-ben SMRT SMAIL-AGE ČENGIĆA címen
két népvers, 1911., 1912. és 1914-ben CRNOGORCI U NARODNIM PESMAMA
címen mindhárom évben ugyanaz a hét népvers.

CRNOGORCI u narodnim pesmama (A montenegróiak a népköltészetben,
Pančevo (Pancsova), 1882., 52 l. 8°. Uj kiadások. Novi Sad (Ujvidék)
1885, 1892 és 1910.

Hét montenegrói tárgyú elbeszélő vers a török szavak magyarázatával
(l. Crnogorac).

CRNOJEVIĆ Arsenije — Gavrilović Atanasije: Stavljenička gramata vladici
Danilu ... i Vladici Vasiliju (Beiktató levelek Danilo és Vazul püspö-
kök részére). Sedmica, 1856. évf. 28. sz.

Petrović-Njegoš I. Danilo (1696—1735) és Petrović-Njegoš Vazul (1750—
1766) püspökfejedelmek részére kiállított beiktató levelek a karlócai patriar-
cháknak részéről.

CRNOJEVIĆ-ház l. Cernojević, Crnojevići, Dragovič Marko, Knjazevi, Kostić
Laza, Margalits Ede, Nikolić O., Stefanović Svetislav, Wertner Mór,
Ženidba.

CRNOJEVIĆI u narodnim pesmama (A Crnojevićek a népköltészetben),
Pančevo (Pancsova), 1882. 52 l. 8°.

A Crnojević montenegrói uralkodóházra (1451—1528.) vonatkozó négy elbe-
szélő vers.

CSÁSZÁRNŐJE. A Balkán —. Pesti Napló 1899. évf. 206. sz.

Petrović-Njegoš I. Miklós király *Balkanska carica* című színművének ismer-
tetése.

Besprechung des Dramas.

CSETÉNYI József I. Balkánszövetség.

CETTINYE. Montenegró főhelye —. Földr. Közl. 1880. évf. 362. l.

A Times egy cikke alapján készült kis leírás. — Beschreibung nach dem Times.

CZ(IRBUSZ) G(éza): Reinach: La Serbie et le Monténégro. Paris, 1885.

c. művének ismertetése. Földr. Közl. 1885. évf. 618. l.

Beschreibung.

DAN (A nap) c. cetinjei folyóirat ismertetése. Letopis, 281. k. 74. l.

DANČIN K. I. Holeček Josif.

DANILO (II). Knez — crnogorski (Danilo montenegrói fejedelem). Letopis, 102. k. 211—214. l.

Petrović-Njegoš II. Danilo fejedelem (1851—1860.) nekrológja.

DANILO II. Knjaz — i vračara (II. Danilo fejedelem és a boszorkány).

Bačvanin 1911. év, lapszámolás nélkül, 4 l.

DARÁNYI Ignác I. Szerződés, Vitája.

DARVAI Móric: Nikita fejedelem. Fővárosi Lapok 1890. évf. 2045—2046. l.

A tárca Miklós királlyal mint költővel foglalkozik. Közli a cikkben Zorka hercegnőnek címmel a Szász által is lefordított költeményt saját fordításában. — Charakteristik des Königs Nikolaus als Dichter.

D(IMITRIJEVIĆ) M(iša). Lavrov Péter orosz tudós 1887-ben megjelent

Petrović-Njegoš II. Péterről szóló könyvének ismertetése. Letopis, 153. k. 102—124. l.

DIOCLEAI pap I. Dukljanska Kronika.

DIOCLEZIANO I. Radonić Jovan.

DOUDIĚBSKY Sterneck Heinrich I. Sterneck Heinrich.

DRAGOVIĆ Marko: Prilozi za istoriju Crne Gore (Adalékok Montenegró történetéhez). Letopis, 167. k. 1—21. l.

Az ú. n. cetinjei aranybulla adatainak ismertetése.

DRAGOVIĆ Marko: Prilozi za istoriju Crne Gore (Adalékok Montenegró történetéhez). Letopis, 193. k. 103—126. l.

Montenegró és Albánia viszonyát tárgyalja.

DRAGOVIĆ Marko: Uputstvo za skupljanje materijala za istoriju i geografiju Crne Gore (Utmutatás a Montenegró történetére és földrajzára vonatkozó anyag gyűjtésére nézve). Novi Sad (Ujvidék) 1885.

Utánnymot a Glas Crnogorca 1883. évf. 52. sz. és 1884. évf. 1. sz.-ból.

DRAGOVIĆ Marko: Seoba Knjaza Ivana Crnojevića na Cetinje 1485 (Crnojević Iván fejedelem Cetinjebe való költözése 1485). Novi Sad (Ujvidék) 1886.

Utánnymot a Crnogorski és a Zeta c. montenegrói lapokból.

DRAGOVIC Marko l. Jovanovic Milan.

DRAGOVIC Živko: Gradja za gjeografiju Crne Gore (Adatok Montenegro földrajzához). Letopis, 153. k. 46—63. l., 154. k. 64—77. l., 155. k. 99—109. l., 156. k. 68—91. l.

Az első tudományos montenegrói földrajz.

DRAGOVIC Živko: Kratka istorija Crne Gore (Montenegro rövid története) c. Cetinjében (1908.) megjelent mű ismertetése. Letopis, 265. k. 87. l.

DREKALOVIC-POPOVIC Marko vojvoda: Život i običaji arbanasa (Az albánok élete és szokásai). Letopis, 227. k. 1—32. l., 228. k. 11—33. l., 230. k. 41—79. l.

Át- és átszöve montenegrói vonatkozásokkal, az albán-montenegrói egyetértést sürgeti.

DUKLJANSKA kronika l. Kraljevstvo, Schwandtner Joannes, Thallóczy Lajos.

DULCIGNO. Vasárnapi Ujság. 1880. 695—696. l.

Leírás. — Beschreibung.

ÉRDEKEI. Magyarország közgazdasági — az új Balkánon. Uj Nemzedék 1914. jan. 4-i és jan. 18-i szám.

A cikk szerzője C. E. — Die wirtschaftlichen Interessen Ungarns am neuen Balkan.

ERDELJANOVIC Jovan: Bratonožići pleme u crnogorskim Brdima (A Bratonožići nevű brdai montenegrói törzs) c. a belgrádi Srpski Etn. Zbornik XII. kötetében megjelent tanulmány ismertetése. Letopis, 261. k. 89—90. l.

ERNYÉY József: Haberlandt Arthur Kulturwissenschaftliche Beiträge zur Volkskunde von Montenegro etc. Wien, 1917. c. művének ismertetése. Turán, 1918. évf. 244—247. l.

Besprechung.

ERŐDI Béla: Montenegro. Földr. Közl. 1876. évf. 201—223., 224—251. l.

Az akkori szakirodalom felhasználásával készült értékes tanulmány. — Wertvolle Studie über das Land.

ERŐDI Béla: A Balkán-félsziget irodalma. Földr. Közl. 1877. évf. 133—140. l.

Egyéb művek között ismerteti Gopčević Spiridion: Montenegro und die Montenegriner. Leipzig, 1877. c. művét. — Besprechung mehrerer Bücher über den Balkan, darunter auch des Werkes von Gopčević.

E(RŐDI) B(éla): Sterneck Heinrich: Geographische Verhältnisse in Bosnien, der Herzegovina und Nord-Montenegro. Wien, 1877. c. művének ismertetése. Földr. Közl. 1877. évf. 356—357. .

Besprechung.

- ERŐDI Béla: A Balkán-félsziget a berlini congressus után. Földr. Köz. 1879. évf. 20—28. l.
 Ismerteti a balkáni államok, köztük Montenegro, új határait. — Die Grenzen der Balkanstaaten nach dem Berliner Kongress.
- ESKÜFORMÁJA. A montenegróiak —. Földr. Közl. 1877. évf. 294—295. l.
 Bogišić montenegrói codificator után közölt két eskümintá. — Montenegro-nische Eidesformel nach Bogišić.
- EVANS Arthur l. Hollósy Sándor.
- FAMILIJE. Vladajuće — u Černoj Gori (Uralkodóházak Montenegróban).
 Letopis, 59. k. 156—157. l.
 Egy régi kéziratból közölve.
- FEGYVERLETÉTELE. Montenegro —. Külügy-Hadügy. 1916. évf. jan. 23-i szám.
 F. A. aláírással. — Die Kapitulation von Montenegro.
- FÉNYES Elek: A török birodalom leírása. Pest, 1854. IV. + 476. l. 8°.
 Montenegróról 232—234., 366—374. l. — Beschreibung der Türkei.
- FODOR Ferenc: Dalmácia és a magyar-dalmát kérdés földrajzának hazai bibliográfiája. A tenger. 1917. 413—422. l.
 Több Montenegróra is vonatkozó munkát sorol fel. — Ungarische Bibliographie Dalmatiens mit mehreren Werken, welche sich auch auf Montenegro beziehen.
- FODOR Franz: Osteuropäisches Jahrbuch. Budapest, I. Jahrgang. 1922.
 276. 2 l. 8°, II. Jg. 1923/24. 684. l. 8°.
 A Jugoszláviáról szóló részeket (I. 122—172. l., II. 418—496. l.) NÉMETH József írta meg sok tévedéssel. Montenegróról is vannak benne adatok.
- FOLYÓIRATSZEMLE. Turán, 1918. évf. Montenegróról. 255, 314.
 Revue der Zeitschriften.
- FRAKNÓI Wilhelm: Italien und Montenegro. Deutsche Revue. 1916. I.
 262—270. l.
 Az olasz politika szerepe Montenegro viselkedésében a Monarchiával szemben 1908—1914 között.
- FRILEY G. l. György Endre.
- FÜHRER Lajos: Néprajzi jegyzetek Montenegróból. Földr. Közl. 1913.
 évf. 358—371. l.
 Személyes élményekkel átszőtt érdekes tanulmány. — Interessante Studie über die Ethnographie von Montenegro.
- GÁRDONYI Albert l. Balkánszövetség.
- GAVRILOVIĆ Atanasije l. Crnojević Arsenije.
- GELCICH Giuseppe: La Zedda e la dinastia dei Balšidi c. 1899-ben megjelent műve ismertetése. Századok. 1902. évf. 86—87. l.
 Ismertető —y—t — Besprechung.

GELCICH Giuseppe: *La Zedda* etc. 1899. mű ismertetése. *Letopis*, 203. k. 340—341. l.

Ismertető I. P.

GERSTER Béla l. Balkánszövetség.

GJORGJEVIĆ Mita: *S puta kroz srpski jug* (Utirajzok a szerb délről). Novi Sad (Ujvidék), 1904. 78, 2 l. 8°.

A füzet egy része Montenegrót írja le.

GJORGJEVIĆ Vladan l. Radonić Jovan.

GOPČEVIĆ Spiridion; Gornja Albánia (Felső-Albánia), preveo (fordította) L. J—c. Novi Sad (Ujvidék), 1903. 66 l. 8°.

Gopčević Oberalbanien c. 1881-ből való német műve egy részének fordítása. Sok montenegrói vonatkozás.

GOPČEVIĆ Spiridion l. Erődi Béla.

GORSKI VIJENAC l. elsősorban Petrović-Njegoš II. Péter; ezenfelül: Car Marko, Ćorović Vladimir, Kenéz, Medić Moje, Ostojić Tihomir, Petro-nijević Branislav, Skerlić Jovan, Šević Milan, Vrhovac Radomir.

GRAVIER l. Pécsi Albert.

GRČI: Omirovi — i Crnogorci. (Homerus görögjei és a montenegróiak.) *Letopis* 85 k. 59—67. l.

KOHL J. G. *Reise nach Istrien, Dalmatien und Montenegro 1851 c. műve alapján készült tanulmány.*

GRČIĆ Jovan: *Istorija srpske književnosti*. (A szerb irodalom története.) Novisad (Ujvidék) 1903. XI, 1, 244 l. 8°. A könyv második kiadása 1906. XI, 1, 367, 1 l. 8°.

Montenegrói vonatkozású részek a második kiadásban 131—136., 186—191 143—244., 261—266. l.

GRČIĆ Jovan: *Štivo iz istorije srpske književnosti*. (Olvasmányok a szerb irodalomból.) Novisad (Ujvidék) 1906. I. rész, XIII. 536 l. II. rész, XII, 448 l. 8°.

Olvasókönyv Grčić szerb irodalomtörténetéhez. Montenegrói vonatkozású részek I. 357—382., 445—446. l.; II. 26—34., 157—138., 307—311., 373—382. l.

GRČIĆ Jovan—VRHOVAC Radomir: *Drámabírálatok*. Köztük egy *Smrt knjaza Danila* (Danilo fejedelem halála) c. 3 felvonásos tragédiáé. *Letopis*, 196. k. 142—150. l.

A drámát egyik bíráló sem ajánlja nyomtatásra.

GRUJITS G. Lyubomir: l. Miklós herceg.

GYSZÁLOVICS Veszelin l. Kenéz, Petrovics-Nyegos II. Péter.

GYÖRGY Aladár: *Hassert utazása Montenegróban*. *Földr. Közl.* 1894. évf. 284—287. l.

Besprechung der Reise Hasserts in Montenegro.

GYÖRGY Endre: Montenegró. Vas. Ujság, 1876. évf. 438—439, 454, 467—470., 486—487. l.

Friley G.—Wlahovity J.: Le Monténégro contemporain 1876. c. munka alapján írt tanulmány. — Studie nach Friley—Wlahovity.

GYÖRGY Endre l. Strausz Adolf.

HABERLANDT Arthur l. Ernyey József.

HARCOK. Montenegrói — Budapesti Hirlap, 1858. évf. 262—266., 269—270. sz. K. Z. után.

A török-montenegrói háborúk leírása a legrégebb időktől kezdve. — Beschreibung der türkisch-montenegrinischen Kämpfe.

HASSERT Kurt montenegrói útjáról rövid közlemény. Földr. Közl. 1892. évf. 393—394. l.

Kurze Besprechung der Reise Hasserts in Montenegro.

HASSERT Kurt l. György Aladár, Jankó János.

HAVASS Rezső: Dalmácia, különösen a Bocche di Cattaro közgazdasági jelentősége, valamint a Montenegróban és Albániában kinálkozó ipari és kereskedelmi előnyök. Budapest, 1905. 33 l. 8°.

Montenegróról 24—28. l. sok szeretettel és megértéssel. — Die wirtschaftliche Bedeutung der Bocche. Montenegros und Albanien.

HAVASS Rezső: Antivári és az új montenegrói vasút. Földr. Közl. 1909. évf. 49—68. l. Németül Abrégé 1909. évf. 20—35. l. Van német különnyomat is.

Nagyon érdekes útleírása a magyar-montenegrói gazdasági lehetőségek fejtegetése. — Antivari u. die neue montenegrinische Eisenbahn, mit deutschem Auszug.

HAVASS Rezső: A Lovcsen és Valona. A Bocche di Cattaro, Montenegro, Albánia. A tenger, 1916. évf. 97—120. l.

Elmés útleírás számos értékes reflexióval. — Geistreiche Reisebeschreibung.

HAVASS Rezső l. Cholnoky Jenő.

HAVASS Rudolf: Der Lovcsen und Valona. Kelet Népe, 1916. évf. 2. szám, 94—95. l.

Havass a Nemzeti Múzeumban tartott előadásának, mely «A tenger» 1916. évf. 97—120. l. jelent meg, ismertetése. — Besprechung des Werkes.

HAYEK A. l. Andrasovszky József.

HERACLIUS l. Rajić Jovan.

HERCZEG Ferenc: Albániából. Magyar Figyelő, 1913. II. k. 262—271. l.

Útleírás sok montenegrói vonatkozással. — Reisebeschreibung mit mehreren Beziehungen auf Montenegro.

HÉZSER Antal: A Balkán-államok mai határainak hátrányai. Földr. Közl. 1914. évf. 314. l.

Nachteile der neuen Grenzen der Balkanstaaten.

HOLEČEK Josif: Za slobodu. (A szabadságért.) Prevadja (fordítja) K. Dančin, I. k. 225+1 l., II. k. 327 l. 1881. 8°. Novi Sad (Ujvidék).

A törökök ellen folytatott montenegrói és hercegovinai harcok az okkupációt megelőző időkből. A csehből fordított munka valóságos dicshimnusz Miklós montenegrói királyról.

HOLLÓSY Sándor: Montenegro pusztulásának oka. Magy. Figy., 1916. II. k. 143—146. l.

Sir EVANS Arthur egy érdekes tanulmányának ismertetése. — Warum Montenegro zugrunde gehen musste. Nach Sir Evans.

HORVÁTH Béla: A félreismert Montenegro. Magy. Figy. 1916. IV. k. 132—137. l.

Sok rokonszenvvel és személyes tapasztalatok alapján megírt ismertetés, de nem mentes tévedésektől. — Playdoyer für Montenegro.

HORVÁTH Jenő: A balkáni kérdés utolsó fázisa. Külügyi Könyvtár II. Budapest, 1921. 227, 1 l. 8°.

Montenegróról 45., 71—72., 89., 109—110., 121., 157—158. l. — Die letzte Phase der Balkanfrage.

ILIĆ Vojislav: Jednoruki div s Taraboša. (Az egykezű óriás a Tarabošon.) Vers. Letopis, 1913. évf. 493—494. l.

IMENA familija gospodski ot Cerne Gore. (Az úri családok nevei Montenegróból.) Letopis, 63 k. 145. l.

Felsorolás.

INFORMÁTOR: Külpolitika. Kelet Népe, 1912. évf. 305—321. l.

Az albán felkeléssel foglalkozva ismételten érinti Montenegrot is. — Der albanische Aufstand und Montenegro.

INKEY Béla: Földtani úti jegyzetek a Balkán félszigetről. Földtani Közöny, 1886. évf. 89—105. l. Németül u. o. 128—142. l.

Montenegróról 90—94. és 129—133. l. — Geologische Bemerkungen über den Balkan. Auch deutsch.

IPPEN Theodor l. Thallóczy Ludwig.

ISMERTETŐ. Gazdasági — a megszállott Montenegróról. Budapest, 1916. 36 l. 8°.

Wirtschaftliche Beschreibung des okkupierten Montenegros.

ISSKRULJEV Krsta: Montenegro királya. Huszadik század, XXII. k. 204—207. l.

Nagyszerb rágalmak teljes tájékoztatlansággal. — Gross-serbische Verleumdungen.

ISTINA o Crnoj Gori l. Slobodnjak.

IVANIĆ Josef l. Thallóczy Ludwig.

JAHREBUCH. Osteuropäisches — l. Fodor Franz.

JANKÓ János: Hassert Kurt Reise durch Montenegro. Wien, 1892. c. művének ismertetése. Földr. Közl. 1892. évf. 427. l.

Besprechung.

JIREČEK Constantinus I. Thallóczy Ludovicus.

JOVANOVIĆ Milan: Dragović Marko Prilozi za istoriju Crne Gore. (Adalékok Montegró történetéhez) c. kéziratának bírálata. Letopis, 196. k. 136—137. l.

A bíráló a kéziratot kiadásra ajánlja. Megjelent Letopis 193 k. 103—126. l.

JOVANOVIĆ Jovan, Zmaj: Ilustrovana ratna kronika za g. 1877 i 1878 (Illusztrált háborús krónika az 1877. és 1878. évekről). Novi Sad (Ujvidék).

Sok adat a török-montenegrói háborúról.

JOVIČEVIĆ Andrija I. Milovanov Stevan.

JUNAŠTVA Crnogoraca I. Slava.

KÁNITZ A. I. Ascherson P.

KARA Gjorgje. Pismo — Petru I. (Kara Gyorgye levele I. Péterhez). Sedmica 1856. évf. 46. sz.

Smederevóból 1806 júl. 1-én keltezett levél Petrović-Njegoš I. Péter püspökfejedelemez.

KARÁCSON Emmerich I. Thallóczy Ludwig.

KARACSAJ Fedor, comte: Carte du pays de Monténégro. Vienne, 1838.

KARADŽIĆ Vuk: Montenegro, 1837. mű ismertetése. Tudománytár. 1840. IV. k. 61—64. l.

Az M. K. aláírású cikk fordítás a Litteraturblatt 1887. 35. számából. — Besprechung des Werkes aus dem deutschen übersetzt.

KARG György báró: Hadihajóink részvétele a Lovćen bevételénél. Hadtörténeti Közlemények. 1919—1921. évf. 126—136. l.

Hadtörténeti leírás. — Die Rolle der österreichisch-ungarischen Flotte in der Erstürmung des Lovčens.

KENÉZ: Hegyek koszorúja. Kath. Szemle. 1903. évf. 187—190. l.

Gyiszálovics fordításának és az eredetinek méltatása. — Besprechung der ungarischen Gyiszálovicser Übersetzung des Gorski vijenac.

KÉPEK. Montenegrói — Magyarország és a Nagyvilág. 1877. évf. 404. és 412. l.

Leíró kis cikk sok képpel. — Montenegrinische Bilder.

KERÉKES Zoltán: Az Adria kikötői. A tenger. 1917. évf. 201—211, 286—300., 373—389. l.

Montenegró két kikötőjéről 386—387. l. — Die Häfen der Adria.

KERÉKES Zoltán: Az Adria kerülete és területe. Földr. Közl. 1918. évf. 99—110. l.

- A montenegrói partvidéket is tárgyalja. — Der Umfang und das Gebiet der Adria.
- KNEŽEVIĆ Petar, barun: Pismo — vladici Petru I. (Knežević P. báró levele I. Péter püspökhöz), Sedmica 1856. évf. 43. sz.
- Petrović-Njegoš I. Péter püspökfejedelemhez intézett levél 1809 okt. 26-án.
- KNJAZEVI Cerne Gore iz familije Cernoevića. (Montenegró fejedelmei a Crnojević-házból.) Letopis, 61. k. 156—157. l.
- Egy kéziratból.
- KOHL J. G. I. Grci.
- KOSTIĆ Laza: Maksim Crnojević. Tragedija. Novi Sad (Ujvidék), 1866. 4., 123., 1. l. 8°.
- A jónevű szerb drámaíró (1841—1910) montenegrói tárgyú tragédiája, melynek az az irodalomtörténeti jelentősége, hogy ez az első jambusokban írt szerb dráma.
- KOSTIĆ Laza: Maksim Crnojević. Tragedija. Letopis, 107. k. 40—62. l.
- Részlet a drámából.
- KOSTIĆ Laza I. Stefanović Svetislav.
- KOSTIĆ Milan: Škole u Crnoj Gori (A montenegrói iskolák). Pančevo (Pancsova) 1876.
- KOSZORÚJA: A Hegyek — I. Gorski vijenac.
- KRALJEVSTVO. Dukljanskog presvitera — Slavena (A dioceai presbyter a szlávok királyságáról). Letopis, 88. k. 1—86. l.
- A dioceai pap ismert krónikájának szerb fordítása jegyzetekkel.
- KUHARSKI: Vesti iz Dalmacije (Hírek Dalmáciából). Letopis, XX. k. (1830) 34—46. l.
- A lengyel szerző 1829-i dalmáciai és montenegrói útleírásának fordítása.
- KUNOSS Gyula I. Andrić Sándor.
- LAVROV Péter I. Dimitrijević Miša.
- LENGYEL Géza: Balkán. Budapest, 1916. 79. l. 8°.
- Útleírás a Monarchia által megszállt Szerbiáról és Montenegróról (53—79. l.).
- Érdekes személyes élmények. Egy része megjelent a Nyugatban (1916, I. 746—750). — Beschreibung des okkupierten Serbiens und Montenegros.
- LENHOSSÉK Mihály: Balkáni antropológia. Turán, V. évf. (1917) 359—368. l.
- PITTARD Eugène: Les peuples des Balkans. Páris 1917. c. művének ismeretése. — Anthropologie des Balkans nach Pittard.
- LÉVAI Mihály: A fekete hegyeken. Budapest, 1916. 109+3. l. 8°.
- Felületes cikkek Montenegró kapitulációjáról. — Oberflächliche Artikel über die Kapitulation von Montenegro.
- LEVIČNIĆ H. vitez: Crnogorac. (A montenegrói) Roman, srpski od Stojana Boškovića (szerbül B. St.-től) Sv. I. i II. Novi Sad (Ujvidék) 1857.

A regény harmadik kötete Belgrádban jelent meg 1867-ben. A közvetlenül itt következő regény fordítása.

LEVITSCHNIGG Heinrich, Ritter: Der Montenegriner oder Christenleiden in der Türkei. Roman. Pest, 1853. 498. l. 8°.

A szerző rendszeren Lewitschniggnek írta magát.

LITTERATURBLATT I. Karadžić Vuk.

LJ(UBIŠA) S(tevan): Gorde, ili kako crnogorka ljubi (Gorde, vagy miként szeret a montenegrói nő). Novi Sad (Ujvidék) 1877.

LJUBIŠA Stevan: Pripovijesti (Elbeszélések). Pančevo 1882.

LJUBIŠA Stevan I. Skerlić Jovan.

LJUBIŠA Visarion I. Miković D.

LOVCSEN. Magy. Figy. 1916. I. 161—163. l.

Tévedésekkel teli elmélkedés. — Betrachtungen.

LUNA (Zágráb) I. Ney.

MARCOCCIA Giacomo I. Radonić Jovan.

MÁRFFY-MANTUANO Rezső: Ködkép és valóság a Balkánon. Budapest, 1906. 154., 2. l. 8°.

Többször szó van benne Montenegróról, másod-harmad kézből vett adatokkal. — Nebelbilder und Wirklichkeit am Balkan.

MARGALITS Ede: Horvát történelmi repertórium. Budapest, I. k. 1900. XXIV. 783., I. l., II. k. 1902, LL., I., 867., I. l. 8°.

Horvát kiadványokban, folyóiratokban megjelent történelmi cikkek kivonatai kimerítő név- és tárgymutatóval. Montenegróra vonatkoznak különösen a következő részek: I. k. 1—2, 21., 26., 34—35., 89., 203—205., 323., 396—399., 406., 410., 419., 574—575. l. II. k. 26., 257—259., 276., 349—350., 351., 366—368., 417—431., 612., 642., 709., 739., 740., 742., 745., 748. l. — Auszüge kroatischer historischen Studien.

MARGALITS Ede: Szláv történelmi szemle. Állandó rovat a Századok 1900—1908. évfolyamaiban.

Montenegróról 1900. évf. 558. l., 1901. évf. 591., 781., 959., 960. l. 1902. évf. 473. l. 1903. évf. 275—276., 874. l. 1904. évf. 385., 387., 388. l. 1905. évf. 82—83., 385. l. 1908. évf. 91., 92—93. l. — Slavische historische Rundschau in der ungarischen Zeitschrift Századok.

MARGALITS Ede: Tomanović L. O Ivanu Crnojeviću (Crnojević Ivánról) c. 1903-ban megjelent művének ismertetése. Századok 1904. évf., 560—563. l.

Besprechung.

MARGALITS Ede: Szerb történelmi repertórium I. k. Budapest, 1918. LIX., I., 930. l. 8°.

A budai, majd újvidéki Szerb Matica Letopis (Évkönyv) c. folyóirata cikkeinek kivonata 1825—1914. évektől. Sok montenegrói vonatkozású l. külö-

nösen a 9—13., 15., 17—18., 21., 28., 30., 57., 71., 108., 113., 115—116., 123., 124—131., 133., 134., 146., 180., 186—187., 212—213., 222—224., 264., 451., 476., 492—493., 494., 517—518., 544., 550—553., 580., 600., 617., 620—624., 632—633., 730., 742., 743—744., 747—753. lapokat. — Auszüge der historischen Artikel des Letopis Matice Srpske.

MARGALITS Ede l. Mazsuranics Iván.

MÁRKUS László: Nikita és a magyarság. Új Nemzedék 1906 febr. 20.

Tréfás cikk egy kölni hírről, hogy Miklós király magyarországi származású zsidó. — Scherzhafter Artikel über die Kunde, dass König Nikolaus ein budapester Jude sei.

MARULIC (Marulus) Marko l. Schwandtner Joannes.

MATAVULJ Sima: Iz Crnegore i Primorja (Montenegróból és a Bocche di Cattaróból). Novi Sad (Ujvidék), 1888. 181. l. 8°.

Mata vulj jónevű szerb novellaíró (1852—1908.) nyolc montenegrói és bocchei tárgyú novellája. A mű második kötete Cetinjében jelent meg 1889-ben.

MATAVULJ Sima: Bilješke jednog pisca (Egy író feljegyzései). Letopis, 196. k. 45—75. l., 197. k. 86—112. l., 199. k. 77—86. l., 201. k. 67—89. l., 202. k. 49—68. l., 204. k. 130—169. l., 207. k. 1—25. l., 209. k. 1—17. l.

Tele montenegrói vonatkozásokkal, miután a szerző hosszú ideig tartózkodott Montenegróban.

MATAVULJ Sima l. Pejinović Miloš, Savić Milan.

MATTYASOFSZKY Dezső: Albánia államalakulása. Pozsony, 1914. 14. l. 8°.

Albán-montenegrói érintkező pontok. — Entstehung des Staates Albanien.

MAUKS Károly: Dalmáciából Montenegrón át Albániába. Uránia, 1905. évf., 343—357. l.

Hangulatos leírás telve találó megállapításokkal. — Stimmungsvolle Reisebeschreibung.

MAZSURANICS Iván: Csengics Szmil aga halála. Fordította *Murgalics* (Sic.) Ede. Olcsó könyvtár, 974. szám. Budapest, 1896. 55., I. l. 8°.

Az illyrizmus legnagyobb horvát költőjének, a későbbi horvát bánnak, Mažuranić Ivánnak (1814—1890.) főműve, melynek tárgya montenegrói. A fordítás gyenge. — Übersetzung des berühmten Gedichtes.

MEDAKOVIĆ Milorad: Povestnica srpskog naroda (A szerb nép története).

Novi Sad (Ujvidék). I. knjiga (könyv) 1851, XL., 240. l.; II. knj. 1852, 303., I. l.; III. knj. k. 1852, 304. l.; IV. knj. 1853, 288. l. 8°.

Montenegró e jeles szerb specialistája e művében is sokszor foglalkozik Montenegróval. L. különösen a II. knj. 281—303. l. és a IV. knj. 19—33., 248—255. l.

MEDAKOVIĆ Milorad: Život i običaji Crnagoraca (A montenegróiak élete és szokásai). Novi Sad (Ujvidék), 1860. VI., 186. l. 8°.

- MEDAKOVIĆ Milorad: Crna Gora i neka objašnjavanja o njoj (Montenegró és némely felvilágosítások róla). Novi Sad (Ujvidék), 1868. 62. l. 8°.
- MEDAKOVIĆ Milorad: Petar II. Petrović-Njegoš vladika crnogorski (Petrović-Njegoš II. Péter montenegrói püspök). Novi Sad (Ujvidék), 1882. X., 188. l. 8°.
- Életrajz.
- MEDAKOVIĆ Milorad: Cetinje, crnogorska prestolnica (Cetinje, a montenegrói főváros). Novi Sad (Ujvidék), 1894. 34. l. 8°.
- Leírás történeti és személyes reminiscenciákkal.
- MEDAKOVIĆ Milorad I. Andrić Aleksandar, Montenegró.
- MEDIĆ Moje: Anakreont, Šiler i F. Petrović-Njegoš (Anakreon, Schiller és Petrović-Njegoš P.). Letopis, 208. k. 97—119. l.
- Anakreon- és Schiller-hatások Petrović-Njegoš II. Péter műveiben.
- MEZÖSSY Béla I. Vitája.
- MIČATEK Vladimír I. Nenadović Ljubomir.
- MIKLÓS herceg: Balkán cárné. Fordította *Grujić* G. Ljubomir és neje *Popovics* Emilia. Arad, 1909. 208. l. 8°.
- Miklós montenegrói király legsikerültebb drámájának a BALKANSKA CARICÁNAK (Balkán császárnéja) gyöngé verses fordítása. — Ungarische Übersetzung des Dramas.
- MIKLÓS király. Vasárnapi Ujság, 1910. évf., 746—747. l.
- Alkalmi cikk a királyság kikiáltásakor. — König Nikolaus.
- MIKOVIĆ D.: Mitropolit Visarion Ljubiša (Ljubiša Visarion metropolita) Glas Istine (Az igazság hangja). 1886. évf., Novi Sad (Ujvidék).
- MILADINOVIĆ Žarko: Novi zakoni u Crnoj Gori (Új törvények Montenegróban). Novi Sad (Ujvidék), 1903. 8., 44., 2. l. 8°.
- A Bogišić-féle új vagyoni törvény és néhány más új törvény ismertetése.
- MILADINOVICS Milena I. Nenadovics Ljubomir.
- MILAKOVIĆ Dimitrije: Istorija Crne Gore (Montenegró története). Pančevo (Pancsova).
- Az 1856-ban Zárában megjelent munka új lenyomata.
- MILLER I. Ninković P.
- MILOVANOV Stevan: Jovičević Andrija Stanje kuća u Crnoj Gori (A házak állapota Montenegróban) c. kéziratának bírálata. Letopis, 183. k. 148—149. l.
- A bíráló nem ajánlja a munka kiadását.
- MILUTINOVIĆ Sima I. Čojković Čubro, Pavlović Stevan.
- MOLLIĆA Francesco: La funzione del Montenegro nell' equilibrio Adriatico. Kelet Népe, 1923. évf., 1—2. sz., 39—53. l.
- Külön is 16 l. 8°.

- MONTENEGRO. Magyar Sajtó. 1857. évf. 97. és 99. sz.
Történeti ismertetés *Medaković* nyomán. — Historische Beschreibung nach *Medaković*.
- MONTENEGRO. Vasárnapi Ujság. 1862. évfolyam. 16—17. l.
N. aláírással kis ismertető cikk. — Beschreibung.
- MONTENEGRO. Tarka Világ. 1869. évf. 897. l.
Leírás. — Beschreibung.
- MONTENEGRO. Vasárnapi Ujság. 1916. évf. 5. sz.
Rövid történeti áttekintés. — Historische Beschreibung.
- MONTÉNÉGRÓ. Le — se civilise. Revue d'Orient. 1898. évf. 55. l.
- MONTENEGRÓ ÉS LAKÓI. Vasárnapi Ujság. 1875. évf. 310. l.
Általános ismertetés. — Beschreibung.
- MONTENEGRÓIAK. A —. Hazánk és a Külföld. 1870. évf. 423—426. l.
Általános ismertetés. — Beschreibung.
- MONTENEGRÓRÓL. Hazánk és a Külföld. 1868. évf. 175—176. l. V-től
Ismertetés. — Beschreibung.
- MUŠICKI Lukijan I. Petrović-Njegoš II. Péter.
- MÜLLER I. Ninković P.
- NAGY Elek: Olaszország érdekei és akciója a Balkánon. Magyar Figyelő.
1911. IV. k. 141—154. l.
A 147—152. lapokon tárgyalja a Monarchia és Olaszország ellentéteit az Antivariban kiépített montenegrói kikötő és az antivari-virpazari vasút kérdésében. — Italiens Interessen am Balkan.
- NÉMETH József: A balkáni államok mezőgazdasági, termelési és forgalmi viszonyai. Magyar Gazdák Szemléje. 1913. évf. 217—238. és 291—309. l. Az értekezés megjelent külön is. 42 l. 8°.
Montenegróról 217., 235—238., 291—296. l. — Die wirtschaftlichen Verhältnisse der Balkanstaaten.
- NÉMETH József: Az Adria-kérdés jövőjéhez. A tenger. 1920. évf. 51—55. l.
Die Zukunft der Adria-Frage.
- NÉMETH József: A balkáni szövetség történetéhez. Budapesti Szemle.
164. k. (1915.) 384—426. l.
Montenegrói vonatkozások. — Zur Geschichte des Balkanbundes.
- NÉMETH József I. Balcanicus, Fodor Franz.
- NÉMETH Lajos: Az 1914. évi hadjárat Szerbia és Montenegró ellen.
Hadtörténelmi Közlemények. 1925. évf. 311—352. és 473—501. l.
Kriegsgeschichtliche Beschreibung des Feldzuges der Monarchie gegen Serbien und Montenegro im Jahre 1914.
- NENADOVIĆ Ljubomir: O crnogorcima. (A montenegróiakról.) Novi Sad (Ujvidék). 1889. 315, 1 l. 8°.

1878-ban Cetinjében írt levelek. Szerző (1826—1895.) a legjelesebb szerb levél- és útirajzíró.

NENADOVIĆ Ljubomir: Knjige (könyvek). Novi Sad (Ujvidék). 1889. Sv. III. 114 l. Sv. IV. 205, 1 l. 8°.

Az előbbi munka második kiadása.

NENADOVIĆ Ljubomir: O černoHORCOCH. Zo srbského preložil. (A montenegróiakról. Szerbből fordítva.) Vladimír Mičútek (tótul), Turčiansky Sv. Martin (Turócszentmárton), 1901. 320 l. 8°.

NENADOVICs Ljubomir: Über die Montenegriner. Übersetzt von Miladinovics Milena. Weisskirchen, 1901. 175 l. 8°.

NEŠKOVIĆ Mita: Učiteljska škola u Crnoj Gori. (A montenegrói tanítóképző.) Letopis, 145 k. 31—71. l.

A Miklós montenegrói király által alapított iskola leírása.

NEŠKOVIĆ Mita: Zakon za osnovne škole u knjaževini Crnoj Gori. (A montenegrói fejedelemség elemi iskolai törvénye.) Letopis, 145. k. 113—125. l.

Az 1884-i törvény ismertetése.

NEY: Montenegro és népe. Világ. 1843. évf. 194—195., 201—203., 218—219., 249—250., 361—363. l.

Francia forrás után készült ügyes leírás. Kuriózusként felemlíthető, hogy a német nyelvű Juna nevű zágrábi lap 1843. évi 41—43. számai e tanulmányt egyszerűen lefordították és mint eredetit közölték. — Montenegro und sein Volk nach französischer Quelle.

NIKICZA montenegrói fejedelem. Magyarország és a Nagyvilág. 1872. évf. 278 l.

Rövid élet- és jellemrajz. — Biographie des Königs Nikolaus.

NIKITA I. Petrović-Njegoš I. Miklós király.

NIKOLAJEVIĆ K.: Kritička pokušnja u periodu od prvih pet vekova srbske istorije (Kritikai kísérletek a szerbek történetének első öt századáról). Letopis, 103. k. 12—44. l., 104. k. 21—61. l., 105. k. 1—54. l., 106. k. 1—28. l., 107. k. 1—39. l., 108. k. 1—38. l. (innen kezdve az értekezés kiterjed az első hét századra), 109. k. 1—81. l., 110. k. 1—76. l., 111. k. 217—242. l., 112. k. 1—14. l. (a tanulmány befejezés nélkül megszakad).

Forráskritikai tanulmány, mely Montenegróra is kiterjed.

NIKOLIĆ O.: O drugoj ženitbi Crnoević Ive (Crnojević Ivo második házasságáról). Letopis, 59. k. 62—64. l.

Népvers, melyet Nikolić borcsai tanító küldött be.

- NINKOVIĆ P.: Sjeveroistočna Albanija (Északkeleti Albánia). Letopis, 95. k. 1—29. l.
Dr. Miller (? Müller) egy német művének fordítása.
- NOPCSA Ferenc báró: Északalbánia, Rácorszag és Keletmontenegró geológiai térképe. Földtani Közlöny. 1916. évf. 227—235. l., németül u. o. 301—305. l.
Geologische Karte von Nord-Albanien, Rascien und Ost-Montenegro Auch deutsch.
- NOPCSA Ferenc báró: Az Albániáról szóló legújabb irodalom. Budapest, 1918. 20, 4 l. 8°.
Könyvészeti összeállítás sok Montenegrót is érdeklő munka felsorolásával. — Neueste Litteratur über Albanien.
- NOPCSA Franz, Baron: Aus Šala und Klementi. Zur Kunde der Balkanhalbinsel. Heft 11. Sarajevo, 1910. II, 115, XV l. 8°.
Montenegrói vonatkozások.
- NOPCSA Franz, Baron: Haus und Hausrat im katholischen Nordalbanien. Zur Kunde der Balkanhalbinsel. Heft 16. Sarajevo, 1912. 90+4 l. 8°.
Megállapításai sokban alkalmazhatók Montenegró szomszédos vidékeire.
- NOPCSA Franz, Baron: Beiträge zur Vorgeschichte und Ethnologie Nordalbaniens. Wissenschaftliche Mitteilungen aus Bosnien und der Herzegovina. XII. Band (1912.) 168—253. l.
Montenegrói területekre is vonatkozik.
- OBRAĐOVIĆ Dositej I. Petrović—Njegoš I. Péter.
- OMER pasa I. Udarac.
- OPISANJE Crne Gore. (Montenegró leírása.) Letopis, 74. k. 71—87. és 75. k. 61—78. l.
Meg nem nevezett német munka fordítása.
- OSTEUROPÄISCHES Jahrbuch I. Fodor Franz.
- O(STOJIC) Tih(omir): Birálat Petrović-Njegoš II. Péter, Gorski venec. (Hegyek koszorúja), prevel (fordította) Perušek Rajko. Ljubljana (Lai-bach), 1907. c. munkáról. Letopis, 249. k. 75—77. l.
- OSTOJIC Tihomir I. Radonić Jovan.
- OSVOJENJE grada Žabljaka. (Žabljak város elfoglalása.) Bačvanin, 1909. év, lapszámozás nélkül, 8 lap.
A város 1834-i meghódítása.
- PAČU Jovan I. Roganović R.
- PAJEVIĆ A.: Iz Crne Gore i Hercegovine. (Montenegróból és Hercegovinából.) Novi Sad (Ujvidék), 1891. 6+456+2 l. 8°.
Az 1876-i montenegrói-török háború alatt történt utazás leírása számos érdekes adattal Montenegró népéről és Miklós királyról.

PAJEVIĆ A.: Jedna noć posle bitke u crnogorskoj vojsci. (Egy éjszaka ütközet után a montenegrói hadseregben.) Bačvanin, 1908. számozás nélkül 23 l.

Az 1876-i török-montenegrói háborúból.

PAJZS Gyula l. Vitája.

PANTOCSEK I.: Adnotationes ad floram et faunam Hercegovinae, Crnae Gorae et Dalmatiae. Posonii 1874.

PAVLOVIĆ Stevan: Sima Milutinović Sarajlija. (A sarajevói Milutinović Sima.) Letopis, 173. k. 38—67. l., 174 k. 58—106. l., 175. k. 1—33. l., 176. k. 26—45. l.

E nevezetes szerb író és Petrović-Njegoš II. Péter nevelőjének életrajza számos montenegrói vonatkozással.

PÉCH Béla l. Thallóczy Ludwig.

PECSI Albert: A novibazari szandzsák. 1913. évf. 113—120. l.

Gravier alapján készült ügyes leírás. — Beschreibung des Sandžak von Novipazar nach *Gravier*.

PEJINOVIĆ Miloš: Matavulj Sima Iz Crne Gore i Primorja. (Montenegróból és a tengermellékről.) I—II. k. 1888—89. c. művének ismertetése. Letopis, 164. k. 125—145. l., 166. k. 138—157. l.

PERUŠEK Rajko l. Ostojić Tihomir.

PETHŐ Sándor: Az olaszok balkáni politikája. Uj Nemzedék. 1915. június 6-i szám.

Balkanpolitik Italiens.

PETRONIJEVIĆ Branislav: O filozofiji u Gorskom vijencu. (A Gorsk vijenac filozófiája.) Letopis, 247. k. 25—47. l., 248. k. 71—90. l., 249. k. 15—31. l.

Esztéikai tanulmány.

PETROVIĆ Lazar: Teokratska vlada u Crnoj Gori. (Theokratikus kormány Montenegróban.) Srpski Magazin, Novi Sad (Ujvidék), 1896. évfolyam, 80—96. l.

PETROVIĆ-NJEGOŠ I. Danilo l. Crnojević Arsenije.

PETROVIĆ-NJEGOŠ II. Danilo fejedelem l. Danilo, Grčić Jovan, Zakonik, Ženidba.

PETROVIĆ-NJEGOŠ I. Miklós király l. Bajza József, Császárnője, Darvai Móric, Holeček Josif, Márkus László, Miklós herceg, Miklós király, Nešković Mita, Nikicza, Pajević A., Petrović-Njegoš Mirko herceg, Petrovity-Njegos Miklós, Pistelić Lazare, Slike, Szászy István, Szöllősi Zsigmond, Ura, Vladika.

Magyar Könyvszemle. 1926. III—IV. füzet.

PETROVIĆ-NJEGOŠ Mirko: Junački spomenik. (Hósi emlék.) Novi Sad (Ujvidék), 1901. VIII, 142, 2 l. 8°.

Miklós montenegrói király édesatyjának, Mirko hercegnek, aki tehetséges népies költő volt, 29 elbeszélő verse az egykorú török-montenegrói harcokról.

PETROVIĆ-NJEGOŠ I. Petar—Obradović Dositej: Pisma. (Levelek.) Letopis, VI. k. (1826.) 183—186. l.

Egy 1805-ből való levélváltás.

PETROVIĆ-NJEGOŠ I. Péter l. Kara Gjorgje, Knežević Petar, Pisma, Pismo.

PETROVIĆ-NJEGOŠ (II.) Petar: Gorski vijenac. (A hegyek koszorúja.) Novi Sad (Ujvidék), 1860, 8, 116 l. 8°.

Montenegro utolsó püspökfejedelmének (1830—1851.) és a legnagyobb szerb költőnek főműve.

PETROVIĆ-NJEGOŠ (II.) Petar: Gorski vijenac. (A hegyek koszorúja.) Novi Sad (1902.) 144 l. 8°.

PETROVIĆ-NJEGOŠ (II.) Petar: Gorski vijenac. (A hegyek koszorúja.) Novi Sad (Ujvidék), 1910. 114, 6 l. 8°.

PETROVIĆ-NJEGOŠ (II.) Petar: Gorski vijenac. (A hegyek koszorúja.) Pančevo (Pancsova) é. n. 122, 6 l. 12°.

PETROVIĆ-NJEGOŠ (II.) Petar: Nelažni znak pameti prahu narodoljubca. (A honfű hamvainak szentelt őszinte emlék.) Letopis 40. k. 34—35. l.

Mušicki Lukijan neves szerb költő és károlyvárosi püspök emlékére írt vers.

PETROVIĆ-NJEGOŠ II. Petar. Bačvanin 1910. év, lapszámozás nélkül, 10 lap és 1912. év 6 lap.

A püspökfejedelem életrajza és egy részlet a Gorski Vijenacból, 1912-ben az életrajz újra lenyomatva.

PETROVIĆ-NJEGOŠ II. Péter l. Dimitrijević Miša, Gorski vijenac, Medaković Milorad, Pavlović Stevan, Popović Pavle, Pozdrav, Šević Milan, Subotić Jovan, Vrhovac Radomir.

PETROVIĆ-NJEGOŠ Vasilije: Istorija o Črnoj Gori. (Montenegró története.) Letopis, 68. k. 1—28. l.

Montenegró e püspökfejedelmének (1709—1766.) Moszkvában 1754-ben írt memoranduma.

PETROVIĆ-NJEGOŠ Vasilije l. Crnojević Arsenije, Tomić Jovan.

PETROVIĆ-NJEGOŠ-ház l. Wertner Mór.

PETROVICVS-NJEGOS (II.) Péter: Hegyek koszorúja, fordította Gyiszálovics Veszelin. Ujvidék, 1902. IV., 131, 1 l. 8°.

A Gorski vijenac gyöngé fordítása két lap bevezetéssel és több jegyzettel.
— Ungarische Übersetzung des Gorski Vijenac von Gyiszálovics.

PETROVITY NYEGOS Miklós. Zorkámnak, ford. Szász István. Fehértemplom és vidéke 1911. évf. 10. szám.

Übersetzung des Liedes Zorica des Königs Nikolaus.

PISMA. Dva — Vladike Petra I. (I. Péter két levele.) Sedmica 1856. évf. 7. sz. Novi Sad (Ujvidék).

Petrović-Njegoš I. Péter püspökfejedelem (1782—1830) két a törökökhöz intézett levele.

PISMO glavarah crnogorskih vladici Petru I. (A montenegrói főemberek levele I. Péter püspökhöz.) Sedmica 1856. évf. 44. sz.

Petrović-Njegoš I. Péter püspökfejedelemhez írt levél a Bocche és Montenegro határa kérdésében.

PISTELIĆ Lazare: Le royaume Monténégro. Kelet Népe. 1910. évf. 495—501. l., Párhuzamos magyar és francia szövegben.

Nagyszerb támadás a királyság kiküldtása alkalmából.—Gross-serbischer Angriff.

PITTARD Eugène I. Lenhossék Mihály.

PJEVANIJA. Ratna — o najnovijoj borbi srpsko-crnogorskoj protiv turaka. (Harc énekek a legújabb szerb-montenegrói csatáról a törökök ellen.) Pančevo (Pancsova) 1881.

PLAMENAC Jovan I. Bajza József.

POLGÁR Iván: Magyarország és a Balkán-félsziget. Iparosok Olvasótára. XXII. évf. I. szám. Budapest, 1916. 44 l. 8°.

Mellékesen foglalkozik Montenegróval is. — Ungarn und der Balkan.

POPOVIĆ Pavle: Petar II. Petrović-Njegoš in Wien c. az Archiv für slav. Philologie XXXII. k.-ében megjelent tanulmányának ismertetése. Letopis, 271. k. 71. l.

POPOVIĆ Pavle I. Vrhovac Radomir.

POPOVIĆ Simo: Osvojenje Nikšića, spjev. (Nikšić elfoglalása, költemény.) Novi Sad (Ujvidék) 1880.

POPOVIĆ S. V.: Niz srpskih pripovedaka Vuka viteza Vrčevića (Lovag Vrčević Vuk szerb elbeszélés füzere). Pančevo (Pancsova) 1881. c. művének ismertetése. Letopis, 132. k. 108—124. l.

POPOVICs Emilia I. Miklós herceg.

POPOVITCH Paul: Le rôle du capital français dans la tentative du suppression de l'État Monténégro. Budapest, 1922.

POSTANAK Knjaza u Crnoj Gori u narodnim pjesmama. (A fejedelmek keletkezése Montenegróban a népköltészetben.) Novi Sad (Ujvidék) 1892.

POZDRAV... Petru Petroviću-Njegošu (Üdvözet Petrović-Njegoš II. Péterhez). Letopis, XLII. k. (1838) 94—95. l.

A bécsi szerb ifjúság nevében 1836 dec. 31-én átadott ünnepi óda.

- PRESBYTER Diocleatis I. Dukljanska Kronika.
- PROSLAVA 400-godišnjice prve srpske štamparije u Crnoj Gori (Az első szerb nyomda 400 éves évfordulójának ünnepe Montenegróban). Letopis, 178 k. 153—156. l.
- A legrégebb szerb nyomda Obodban, Montenegróban létezett (1493), ezt ünnepelték meg 1893 július 13—17-én Cetinjében.
- RADIČEVIĆ Filip: Bratsko milosrdje, ili rad ruskog crvenog krsta u Crnoj Gori. (Testvéri könyörületesség, vagy az orosz vöröskereszt munkája Montenegróban.) Novi Sad (Ujvidék) 1879.
- RADIČEVIĆ Filip: Pravoslavna crkva u Crnoj Gori (A pravoszláv egyház Montenegróban). Glas Istine (Az igazság hangja). 1890. évf. 120—121., 138—139. és 152—154. l. Novi Sad (Ujvidék).
- A cetinjei Prosvjeta c. lapból átvett tanulmány.
- RADONIĆ Jovan: Zapadna Evropa i balkanski narodi prema Turcima (Nyugat-Európa és a balkáni népek a törökök irányában). Knjige Matice Srpske (A Szerb Matica könyvei) XI—XII. Novi Sad (Ujvidék). 1905. IV, 297, 3 l. 8°.
- A XV. század első felére vonatkozó alapos tanulmány, mely többször foglalkozik Montenegróval is.
- R(ADONIĆ) J(ovan): Marcocchia Giacomo La leggenda di Dioelczano in Dalmazia e nel Montenegro 1911. c. munka ismertetése. Letopis, 285. k. 103—104. l.
- RADONIĆ Jovan: Gjorgjević Vladan Evropa i Crnagora (Európa és Montenegró) Beograd 1912. és ugyanannak Crna Gora i Avstrija (Ausztria és Montenegró), Beograd, 1912. c. műveinek ismertetése. Letopis, 289 k. 84—91. l.
- RADONIĆ Jovan: Ostojić Tihomir Prilozi za istoriju Crne Gore (Adalékok Montenegró történetéhez). Beograd, 1914. c. művének ismertetése). Letopis, 1914. évf. 312—315. l.
- RAJIĆ Jovan történetéből kiírt rész, hogy mely földeket szállták meg Heraclius császár idejében a szerbek. Letopis, 59. k. 152—156. l.
- REINACH Joseph I. Czirbusz Géza.
- REŠETAR Milan I. Car Marko, Čorović Vladimir, Šević Milan.
- ROGANOVIĆ R. — Paču Jovan: Crnogorskom vojniku. Slova R. Roganovića za glasovir napisao J. Paču. (A montenegrói katonának. R. versét zongorára megzenésítette P.) Novi Sad (Ujvidék) 1887.
- ROGANOVIĆ — Tolinger Robert: Crnogorskom vojniku. Spjevao R. za muški zbor komponirao T. (A montenegrói katonának. Szerzette R., férfikarra komponálta T.) Velika-Kikinda (Nagykikinda) 1889.

RUTTKAY Vilmos: A világháború. Budapest, 1916. VI, 2, 415, 1 l. 8°:

Montenegróról 306—307. l. — Der Weltkrieg.

RUVARAC Ilarijon: O cetinjkoj štampariji (A cetinjei nyomdáról) c. 1893-ban megjelent munkájának rövid ismertetése. Századok. 1894. évf. 165 l.

Az ismertető É. M. — Besprechung.

RUVARAC Ilarijon l. Tomić Jaša.

SANUTO Marino l. Wenzel Gusztáv.

SAVIĆ Milan: O Simi Matavulju (Matavulj Simáról). Letopis, 261. k. 1—23. l., 262 k. 10—26. l.

E Montenegróban is élt szerb író levelezésének ismertetése tömördek montenegrói vonatkozással.

S(AVIĆ) M(ilan): Nenadovics Lj.: Über die Montenegriner, übersetzt von M. Miladinovics 1901. c. munka ismertetése. Letopis. 211. k. 112 l.

SCHILLER l. Medić Moje.

SCHMIDT Tibolt: Képek Montenegróról. Külügy-Hadügy. 1914. 30. sz.

Általános leírás tévedésekkel. — Beschreibung.

SCHNEIDER Sándor l. Balkánszövetség.

SCHWANDTNER Joannes Georgius: Scriptorum rerum Hungaricarum etc.

Tomus tertius. XLII. + 2. 794 + 24 index + tabula VI. Vindobona, 1748 2°.

Pagina 474—509. *Presbyteri Diocleatis* Regnum Slavorum.

Pag. 510—531. Regum Dalmatiae et Croatiae gesta a *Marco Marulo* patritio Spalatensi latinitate donata.

A diocleai (dukljai) pap krónikája Montenegró történetének első feldolgozása a XII. században. Ennek átdolgozása Maruliénak, a legrégebbi spatatói horvát költőnek (1450—1524.) műve.

SEDLMAYR E. C. l. Thallóczy Ludwig.

SERÉNYI Béla gróf l. Vitája.

ŠEVIĆ Milan: Posveta prahu oca Srbije (Szerbia atyja hamvainak való ajánlás). Letopis, 1913. évf. 501—526. l.

A Gorski vijenac ajánló sorairól. Vitatkozás Rešetarral.

Š(EVIĆ) M(ilan): Manje pjesme vladike crnogorskoga Petra II.-ga Petrovića-Njegoša (Petrović-Njegoš II. Péter montenegrói püspök kisebb versei). Beograd, 1912. c. munka ismertetése. Letopis, 1913. évf. 324—329. l.

SKERLIĆ Jovan: Jedan prilog ka proučavanju Gorskoga Vijenca (Adalék a Gorski vijenac tanulmányozásához). Letopis, 206. k. 68—78. l.

Faust egy jelenetének hatása.

SKERLIĆ Jovan: Stjepan Mitrov Ljubiša. Letopis, 248. k. 1—24. l.

Ljubiša montenegrói tárgyakat feldolgozó szerb elbeszélő.

SLAVA crnogorska, pjesme o bojevima Crnogoraca s Turcima. (Montenegró dicsősége, énekek a montenegrói török harcokról.) Novi Sad (Ujvidék) 1883.

SLAVA crnogorskih sokolova (A montenegrói sasok dicsősége). Junaštva Crnogoraca i Hercegovaca (A montenegróiak és hercegovinaiak hősiességei). Novi Sad (Ujvidék), (1904). 24, 127 l. 8°.

14 népi hősköltemény a montenegrói-török harcok köréből a XIX. században.

SLIKE iz Balkanskog rata (Képek a balkáni háborúból). I. Za slobodu (A szabadságért) 62 kép, II. Onam' onamo (Oda, oda...) 62 kép, III. Sve za obraz (Mindent a becsületért) 62 kép. (1914.) 8°.

Onam' onamo... a montenegrói himnus, melynek Miklós király a szerzője.

Slike. Ratne — sa Balkana (Háborús képek a Balkánról). Sv. 15. Ratovanje i herojski podvizi Crnogoraca (A montenegróiak háborúja és hősi vállalatai). Novi Sad (Ujvidék), 1914. 32 l. 8°. Sv. 17. Crnogorci osvajaju Dečić (A montenegróiak elfoglalják Dečićet). U. o. 1914., 32 l. 8°. Sv. 18. Strašni bojevi i junaštva Crnogoraca (A montenegróiak szörnyű csatái és vitézsége). U. o. 1914. 32 l. 8°. Sv. 19. Crnogorci osvajaju Skadar (A montenegróiak elfoglalják Scutarit). U. o. 1914. 32 l. 8°.

Kritikátlan dicsőítések.

SLOBODNJAK: Istina o Crnoj Gori (Az igazság Montenegróról). Budimpešta (Budapest), 1901. 83 l. 8°.

Slobodnjak pseudonym.

SMRT Smail-age Čengića, narodna pjevanija. (Čengić Smail aga halála, népköltemény.) Novi Sad (Ujvidék) (1883) 40 l. 8°.

SMRT Smail-age Čengića (Čengić Smail aga halála) l. Crnogorac, Mazsúránics Iván.

SOMMIÈRES. Vialla de — Černagorci (A montenegróiak). Letopis, 2 k. 18—31. l. és 7. k. 85—98, l.

A szerző Voyage au Monténégro 1820 c. művének fordítása Vladislav D.-től.

STEFANOVIĆ Svetislav: O tragičnosti Maksima Crnojevića. (Crnojević Maksim tragikumáról.) Letopis, 206. k. 33—53. l.

Estétikai tanulmány Kostić Lázár drámájáról.

STERNECK Heinrich l. Erődi Béla.

STODOLA Kornél: Na Čiernu Horu (Montenegróban) tótúl. Liptovskí Sv. Mikuláš (Liptószentmiklós), 1911. 2, 107, 1 l. 8°.

Útleírás.

STOJAČKOVIĆ Aleksandar: O njekim serbskim deržavama. (Némely szerb államokról.) Letopis, 66. k. 52—70. l.

Stritter Gotthif János Memoriae populorum 1771 c. művéből készült összeállítás. Szerepel benne Dioclea is és a többi államoknál is sok a montenegrói vonatkozás.

STRAUSZ Adolf: A Balkán-félsziget. Budapest, 1888. XXIV, 392 l. 8°.

Egy 1885-ben György Endre vezetése alatt kiküldött hattagú magyar tudományos expedíció útjának leírása. Montenegróval az 1—76. l. foglalkozik, de vannak montenegrói vonatkozások a 77—168. lapokon tárgyalt Észak-Albániáról szóló részben is. — Reisebeschreibung durch Albanien, Macedonien und Montenegro.

STRAUSZ Adolf: Cettinje. Földr. Közl. 1886. évf. 216—234. l., Francia kivonata Abrégé etc. 1886. évf. 58—59. l.

Az előbbi mű egy részlete. — Probestück aus dem vorigen Werke mit französischem Auszug.

STRAUSZ Adolf l. Berecz Sándor.

STRAUSZ Adolphe: Voyage au Monténégro. Budapest, 1888. 2, 46 l. 8°.

Strausz előbbi munkája Montenegróra vonatkozó részének fordítása. A füzet 7—23. l. egyszerismind Strausz a Földr. Közl. 1886. évfolyamában megjelent cikkének fordítása.

STRITTER G. I. l. Stojačković Aleksandar.

(Subotić Jovan): Slovo Petru Petroviću Njegošu (Petrović-Njegoš II. Péter nekrológja.) Letopis 85. k. 20—42 l.

SUBOTIĆ Kamenko: Pregled glavnijeh izvora za prvi vek nove srpske povesti. (Az új szerb történelem első százada fontosabb forrásainak áttekintése.) Letopis, 181. k. 1—39. l.

Sok montenegrói vonatkozással.

SUFFLAY Emilianus l. Thallóczy Ludovicus.

ŠUFFLAY Milan von: Biologie des albanesischen Volksstammes. Ungarische Rundschau. 1916. év, 1—26. l.

Sok montenegrói vonatkozással.

ŠUFFLAY Milan l. Thallóczy Ludwig.

SUNDEČIĆ Jovan l. Crna Gora.

SZABÓ Ferenc l. Andrić Sándor, Wertner Mór.

SZABÓ László: Hol volt a suaciai püspökség? A tenger. 1916. évf. 33—40. l.

A montenegrói és albán határon fekvő Šaš községben. — Das Bistum von Suacia war an der Grenze Montenegros und Albaniens im Dorfe Šaš-

SZABÓ László: Az Adria keleti partjának történelmi sorsa. A tenger. 1916. évf. 60—69. l.

A cikk nagy része a lovćen-cattarói kérdéssel foglalkozik a Lovćen birtokát követelve az Osztrák-Magyar Monarchia részére. — Der Verfasser beansprucht den Lovćen für die Monarchie.

SZABÓ László: A tenger mellék és Dalmácia közép- és újkori történetének forrásai. A tenger. 1917. évf. 265—285. és 329—341. l.

Több montenegrói vonatkozás különösen a 336. és 338. lapokon. — Die mittelalterlichen und neuzeitlichen Quellen der Geschichte des Küstenlandes und Dalmatiens.

SZANA Alexander: Länder und Völkerkunde Jugoslaviens. Heidelberg 1921. VIII, 176 l. 8°.

Felületes és sokban a nagy szerb propaganda tételeit kritikátlanul átvevő munka. Montenegróról 90—99. l.

SZÁSZY István: Szerb költőkből. Olcsó könyvtár. 1554—1558. sz. Budapest, 1910. 172 l. 8°.

117—122. l. Miklós montenegrói király életrajza és három versének fordítása, köztük az Onam onamonak a montenegrói himnuszak. — Drei Lieder des Königs Nikolaus in ungarischer Übersetzung.

SZÁSZY István l. Darvai Móric, Petrovity Njegos Miklós.

SZEGH Desiderius, von: Die Grenzen Albaniens. Ungarische Rundschau. 1913. évf. 415—436.

Nagy-albán álláspont.

SZEGH Dezső: Magyarország a Balkánon. Budapest, 1908. 77 + 3 l. 8°.

A 47—51. l. foglalkozik Montenegróval, honnan a túltengő olasz gazdasági befolyást vállvetett osztrák és magyar akcióval véli kiszoríthatni. — Ungarn am Balkan.

SZEGH Dezső: Szerződés Montenegróval. Magyar Gazdák Szemléje. 1911. I. 137—151. l.

Az ország gazdasági leírása a szerződéstárgyalások alkalmából és a magyar-montenegrói gazdasági kapcsolatok lehetőségének fejtegetése. — Wirtschaftliche Beschreibung Montenegros aus dem Anlasse des montenegrinisch-österreichisch-ungarischen Vertrages.

SZEGH Dezső: Az albán-szerb kérdés. Kelet Népe. 1912. évf. 428—440. l.

Oly területekkel is foglalkozik, melyek a balkáni háború folytán Montenegróhoz kerültek. — Die albanesisch-serbische Frage.

SZ(E)GH (Dezső): Hol laknak az albánok? Kelet Népe. 1913. évf. 45—49. l.

Az albán igények védelme a szerb és montenegrói követelésekkel szemben. — Verteidigung der albanesischen Forderungen gegen Serbien und Montenegro.

SZEGH Dezső: Külpolitika. Kelet Népe. 1913. évf. Montenegróról 107—

108., 196—197. (Szigma aláírással), 277—278., 279—281., 335—336. l. (Szigma aláírással.)

Aussenpolitische Rundschau, auch über Montenegro.

SZEGH Dezső: A katolikus albánok. Kath. Szemle. 1915. évf. 474—487. l.

Montenegrói területekre is vonatkozik. — Die katholischen Albaneser.

SZEGH Dezső l. Balkánjáró.

SZÉKÁCS József: Szerb népdalok és hősrégék. Az eredetiből fordítá — Pest, 1836, 6 + 334 + 2, XII + 4 l. 8°. II. javított kiadás. Olcsó könyvtár. 229. sz. Budapest, 1887. 302 l. 8°.

Montenegrói tárgyú hősrégék II. kiadás 161—166, 176—180, 253—258. l. — Ungarische Übersetzung drei montenegrinischer Heldenlieder.

SZEMENYEI Kornél l. Balkánszövetség.

SZEMLE. Folyóirat —. A Századok 1913—1925. évfolyamaiban.

Montenegróról 1913. évf. 789. l., 1915. évf. 341—342. l., 1911. évf. 201—202. l. — Zeitschriften-Revue.

SZERBIA az Adriáig terjed! Kelet Népe. 1913. évf. 483—485. l.

Belgrádi levél, mely szerint Montenegro sorsa teljesen összeforradt Szerbiáéval, tehát Szerbia kijutott az Adriára. — Der Verfasser behauptet, dass nach dem Balkankriege Serbien bis zur Adria vorgedrungen sei, da Montenegro mit Serbien vollständig eins geworden.

SZERZŐDÉS. A montenegrói —. Magyar Gazdák Szemléje. 1911. II. 1—7. l.

A Magyar Gazdaszövetség 1911 július 12-i tiltakozó ülése a montenegrói szerződésnek Magyarországra nézve káros rendelkezései ellen. Darányi Ignác elnöki beszéde, Bernát István határozati javaslata és felirata az országgyűléshez. — Der Protest des Bundes der ungarischen Landwirte gegen den Vertrag mit Montenegro.

SZIGMA = Szegh Dezső.

SZINTEREI. Az európai háborúk —. Földr. Közl. 1914. évf. 325—354. l.

Montenegróról 352—354. — Schauplätze des Weltkrieges.

SZMRECSÁNYI György l. Vitája.

SZÖLLÖSI Zsigmond: Nikita országa. Vasárnapi Ujság. 1916. évf. 1. sz.

Teljes tájékozatlansággal írt támadás Montenegro államisága ellen. — Angriff gegen die Staatlichkeit Montenegros.

THALLÓCZY Lajos: Montenegro. Pesti Napló. 1880. évf. 223. l.

Ütiemlékek, mint maga a szerző mondja. — Reisebilder.

THALLÓCZY Lajos: Presbyter Diocleas krónikájának magyar vonatkozásai.

Századok. 1896. évf. 485—504. l.

Montenegro e legrégebb történetírója munkájának igen alapos vizsgálata. Ungarische Beziehungen der Chronik des Presbyters Diocleatis.

THALLÓCZY Ludovicus de: Acta et diplomata res Albaniae mediae aetatis illustrantia. Collegerunt et digesserunt —. Jireček Constantinus

- et Sufflay Emilianus de Volumen I., XXXVIII + 292 l. Vol. II., XXIII + 301 l. Vindobona, 1913. 4°.
- Számos montenegrói vonatkozású oklevél.
- THALLÓCZY Ludwig von: Illyrisch-Albanische Forschungen. Unter Mitwirkung von K. Jireček, M. Šufflay von, Th. Ippen, E. C. Sedlmayer, Josef Ivanić, E. Karácson von, B. Péch, K. Thopia. München, I k. V, 565 l. II k. 309 l., 4 térkép, 8°.
- Tele montenegrói vonatkozásokkal.
- THOPIA Karl l. Thallóczy Ludwig.
- TIMES l. Czettinye.
- TOLINGER Róbert l. Roganović R.
- TOMANOVIĆ L. l. Margalits Ede.
- TOMIĆ Jaša: Boj na Kosovu, Seoba Srba, Crna Gora. (A rigómezei csata, A szerbek vándorlása, Montenegró.) Novi Sad (Ujvidék), 1908. 127., I. l.
- Ruvarac Ilarijon jőnevű szerb történetíró és hivei ellen írt tanulmány.
- TOMIĆ Jaša: Rat u Albaniji i oko Skadra. (Háború Albániában és Scutari körül.) Novi Sad (Ujvidék), 1913. 175 l. 8°.
- Naivan mértéktelen dicsőítése a szerb hősiességnek, de barátságosan ír a montenegróiakról is.
- TOMIĆ Jaša: Rat u Mačedoniji i Staroj Srbiji. (Háború Macedóniában és Ó-Szerbiában.) Novi Sad (Ujvidék), 1914. XVIII, 190, 2 l. 8°.
- Megvilágítja Montenegró szerepét is.
- TOMIĆ Jovan: O crnogorskom ustanku u početku morejskoga rata 1684—85. (A montenegrói felkelésről a moreai háború kezdetén 1684—85.) Letopis, 218 k. 43—59 l., 219 k. 72—85 l., 220 k. 72—84 l. Megjelent külön füzetben is. Novi Sad (Ujvidék), 1903. 41 l. 8°.
- TOMIĆ Jovan: Crna Gora za morejskog rata 1684—1699. (Montenegró a moreai háború idején 1684—1699) c. Belgrádban megjelent munkájának ismertetése. Letopis, 249. k. 97. l.
- TOMIĆ Jovan: Crnogorski mitropolit Vasilije Petrović (Petrović Vazul montenegrói metropolita) c. tanulmányának ismertetése. Letopis, 285. k. 109—110. l.
- TURR Stefania: Il retroscena finanziario della Francia contro il Montenegro (Estratto de La Vita Italiana, 15 giugno). Roma, 1922.
- UDARAC Omer-pašin na Crna Goru 1852—1853 (Omer pasa támadása Montenegróra 1852—53-ban). Novi Sad (Ujvidék) 1883.
- URA. A fekete hegyek — Magyarország és a Nagyvilág. 1869. 603—604. l. Életrajz. — Biographie des Königs Nikolaus.

VALENTINI E.: Adamović Lujó Die Vegetationsverhältnisse der Balkanländer. Leipzig, 1909. c. művének ismertetése. Földr. Közl. 1910. évf. 177—183. l.

Besprechung.

VÁLTOZÁSAI. Törökország tervezett területi —. Földr. Közl. 1878. évf. 173—176. l.

A Geographical Magazine alapján írt kis ismertetés, mely foglalkozik Montenegróval is. — Geplante territoriale Änderungen der Türkei.

VASZARY Béla: A Balkán-félsziget államai. Veszprém (1914.) 32 l. 8°. Kézirat gyanánt.

Montenegróról a 24—25. l. — Die Staaten am Balkan.

VAY (Peter), Graf: Montenegro. Deutsche Revue. 1914. évf. I. k 159—170. l.

Hangulatos útirajz.

VEROVÁC Mladen: A cernágorok (sic!). Magyarország és a Nagyvilág. 1870. évf. 131 l.

Általános jellemzés, mint maga a szerző megírja szerb kútfők nyomán. — Über die Montenegriner nach serbischen Quellen.

VIALLA de Sommières l. Sommières.

VIGYÁZÓ János: A Lovcen (sic!)-hegyen át. Turistaság és Alpinizmus. 1914—15. évf. 79—85. l.

Útleírás néhány szép képpel. — Reisebeschreibung.

VILA. Crnogorska — ili pjesme o najnovijim turskim bojevima 1876—1879.) (A montenegrói tündér, vagy versek a legújabb török harcokról.) Novi Sad (Ujvidék) 1885.

A szerző: S. S. J.

VITÁJA. A montenegrói szerződés —. A Magyar Gazdaszövetség kiadványai. Budapest, 1912. 49 l. 8°.

A magyar parlamentben 1912 január 17-én és 18-án a montenegrói kereskedelmi szerződés tárgyalásakor elhangzott beszédek. A szónokok: Darányi Ignác, Mezőssy Béla, Pajzs Gyula, Bosnyák Géza, Szmracsányi György és gróf Serényi Béla. — Debatte im ungarischen Abgeordnetenhaus über den Vertrag mit Montenegro.

VITORLÁST. Elfogtunk hét montenegrói —. A tenger. 1915. évf. 219—220. l.

Die Gefangennahme sieben montenegrinischen Segler.

VLADIKA. A montenegrói —. Vasárnapi Ujság. 1876. évf. 195—196. l.

Miklós király életrajza, akit a cikkíró tévesen vladikának (= szerb püspök) tart, visszapillantással Montenegro multjára. — Biographie des Königs Nikolaus den der Verfasser irrthümlich montenegrinischen Vladika nennt.

- VLADISLAVIEV D. I. Sommières.
- V(RČEVIĆ) S(tevo): Ruski crveni krst u Grnoj Gori g. 1875—78. (Az orosz vöröskereszt Montenegroban 1875—78-ban.) Novi Sad (Ujvidék) 1884.
- VRČEVIĆ Vuk vitez: Niz srpskih pripovjedaka (Szerb elbeszélésfüzér). Pančevo (Pancsova), 1881.
Montenegrói, bocchei és hercegovinai elbeszélések.
- VRČEVIĆ Vuk: Pomanje srpske narodne svečanosti (A szerb nemzeti ünnepek megülvése). Pančevo, 1888. 188 + 2 l. 8°.
Montenegróban, a Boccheban és Hercegovinában gyűjtött szokások.
- VRČEVIĆ Vuk vitez l. Popović S. V.
- VRHOVAC Radomir: Petar II. Petrović-Njegoš. Letopis. 210. k. 117—118. l.
Megemlékezés a püspökfejedelem halálának ötvenedik évfordulója alkalmából.
- VRH(OVAC) R(adomir): Popović Pavle O Gorskom vijencu (A Hegyek koszorújáról). 1901. c. munkának ismertetése. Letopis, 211. k. 114—125. l.
- VRHOVAC Radomir l. Grčić Jovan.
- VULETIĆ Savo l. Čorović Vladimir.
- WENZEL Gusztáv: Marino Sanuto Magyarországról 1496—1501-ben. Századok. 1871. évf.
Hosszabb cikk, melyben szó van Montenegróról is a 78—83. lapokon. — Marino Sanuto über Ungarn.
- WERTHEIMER Ede: Gr. Andrassy Gyula. Budapest. I. k. XXIII. 782. l. 1910., II. k. XX. 522 l. 1913., III. k. XV. 469 l. 1913. 8°.
Montenegrói vonatkozások különösen II. k. 57, 59—61, 120, 318, 507, 508. III. k. 329 l. — Biographie des ungarischen Staatsmannes mit montenegrinischen Beziehungen.
- WERTHEIMER Eduard: Gr. Julius Andrassy. Stuttgart. I—III. k. XXII. 650; XX. 420; XIV. 373 l. 1910—1913. 8°.
Deutsche Übersetzung des vorigen Werkes.
- WERTNER Mór: A középkorú délszláv uralkodók, (Szabó Ferenc Történeti, Nép- és Földrajzi Könyvtár XXVIII.) Temesvár, 1891. 4, 266, XII. tábla. 8°.
Tartalmazza a Balšićok, Crnojeviček és Petrović-Njegošok genealógiáját is. — Genealogie der serbischen, montenegrinischen und bosnischen Fürsten.
- WLAHOVIJ J. l. György Endre.
- WLASSICS Gyula (ifj.): Kopár földön. Vasárnapi Ujság. 1903. évf. I. k. 287—288. l.

Montenegrói kép, mint maga a szerző mondja. — Reisebild aus Montenegro.

WOLFNER Pál: A fekete hegyek országa. Uj Idők. 1904. évf. I. kötet, 486—487., 530—532. l.

Ügyes utirajz. — Schöne Reisebeschreibung.

ZAKONIK Danila (II.) knjaza Crne Gore. (Danilo montenegrói fejedelem törvénykönyve.) Novi Sad (Ujvidék) 1855.

ZDRAVICE. Srpske narodne — kako se nazdravljaju u Boki, u Hercegovini, u Bosni, u Srbiji i u Crnoj Gori. (Szerb nemzeti köszöntők amiként köszöntenek a Bochében, Hercegovinában, Boszniában, Szerbiában és Montenegróban.) Novi Sad (Ujvidék) 1880.

ŽENIDBA i smrt crnogorskog kneza Danila (Danilo montenegrói fejedelem házassága és halála). Novi Sad (Ujvidék). (1904.) 51 l. 8°.

Két népi elbeszélő vers Danilóról, Montenegró első világi fejedelméről (1851—1860.).

ŽENIDBA Maksima i Gjurgja Crnojevića (Crnojević Maxim és György házassága). Novi Sad (Ujvidék), (1899.) 47 l. 8°.

Két népvész.

ZMAJ-JOVANOVIĆ Jovan I. Jovanović Jovan.

BAJZA JÓZSEF.

Egy német ujság magyarországi pályafutása.

Trenk von TONDER MORITZ nyugalmazott osztrák katonatiszt 1787-ben Neuwiedben «Reich der Todten», illetőleg «Gespräche im Reiche der Todten» címen lapot indított. Mint ismeretes, a lap utóbb Frankfurt am Mainben jelent meg és 1810 végéig élt. Szerkesztője ügyesen egyesítette lapjában a népszerű hangot, az egészséges német álláspontot, ötletes tréfálkozást, ismeretterjesztő cikkeket, az akkori izlésnek megfelelő címet. A lapnak ritka sikere volt. 1792-ben 40.000 előfizetője volt, ami 70.000 forint forgalmat jelentett. Az ennek megfelelő jövedelem abba a helyzetbe juttatta TONDER-t, hogy WEKHRLIN-nel, Németország egyik legjelentősebb ujságírójával tárgyalást folytatott, hogy őt a kedvelt lap szerkesztőjéül megnyerje. WEKHRLIN azonban a neki megfizetett utiköltséggel elmaradt s így TONDER egy stuttgarti tanárt fogadott szerkesztőnek — kinek nevét sajnos tisztázni nem sikerült — nem kevesebb, mint évi 1200 forint fizetéssel.¹ WEKHRLIN is említi levelezésében, hogy TONDER-rel tárgyalt a szerkesztőség átvételéről.

¹ L. Allgemeine Deutsche Bibliothek 29. köt. 404. l.